

Zdenek Merta

KŘÍŽEM KRÁŽEM

aneb Dobrodružství potulného muzikanta

MLADÁ FRONTA

Zdenek Merta

KŘÍŽEM KRÁŽEM

aneb Dobrodružství potulného muzikanta

MLADÁ FRONTA

Cover photo © Tereza z Davle
Fotografie v příloze: Alan Pajer, Jef Kratochvíl,
Bernd Neuburger, Petr Salava, Tino Kratochvíl,
Anežka Šteflová, Lenka Říhová, Tomeš Smetana,
ostatní fotografie archiv autora.

Copyright © Zdenek Merta, 2014

*Všem muzikantům, kteří se vznášejí prostorem,
brázdí oceány a putují pevninami za svou obživou.*

*Na cestách jsem zažil a viděl krásné věci a potkal velmi zajímavé lidi,
ale o tom tahle knížka není. Tohle nejsou žádné paměti, jenom zábava.
Pozoruhodné však je, že se to všechno opravdu stalo.*

ZAČÁTEK

Můj táta, amatérský muzikant, pracoval nějaký čas jako diplomat, a tak moje cestování s hudbou začalo vcelku brzo, byl jsem vlastně na cestách od malička. Myslím, že jsem na piáno a tahací harmoniku začal hrát v Libanonu, kde jsem průběžně strávil čtyři roky svého bezstarostného a šťastného dětství. Tento údaj zdůrazňuji obzvlášť pro některé psychiatry, kteří ho rozporují, hledající v tomto (cestovním a dynamickém) období mého života jakési komplikace a temná zákoutí, kterými by vysvětlili mé pozdější labilitu. Vzpomínám i na jeden přímý hudební podnět. Jednou přijelo do Bejrútu velmi podivné auto, všichni byli vzrušeni a ten večer hrál Hanzelka nebo Zikmund společně s mým otcem u nás doma na housle. Pokusil jsem se připojit s malým akordeónkem, můj zájem nebyl rodiči akceptován, ale Zikmund nebo Hanzelka mě podpořil a já směl několik autorských tónů odprezentovat. Potom řekl, abych se nebál jít za svým snem, což jsem považoval za typický blábol, který může říct jen dospělý. Pokud bych měl pátrat po problematičtějších situacích spojených s cestováním, ty přišly mnohem později, například když jsme se přestěhovali z Dejvic na Žižkov a já jezdil hodinu tramvají do LŠU za paní učitelkou Stunovou. Tedy hodinu tam a hodinu zpět, což mě velmi otravovalo, a asi na čtvrt roku jsem výuku tajně přerušil. Nějak mi to však nedalo a vrátil jsem se. Myslím, že se to k rodičům ani nedoneslo, byl jsem docela samostatný.

Další zaznamenanatelný logistický problém nastal až v srpnu 1968, kdy jsem velmi špatně snášel přemísťování sovětských tanků po pražské dlažbě. Hnusně to skřípalo a ve mně spolu s mladickým vzdorem rostlo přesvědčení, že se mám zabývat něčím

duchovním, například hudbou. Ne že bych k tomu byl předurčen, ale první roky normalizace potvrdily, že vše ostatní je tak trochu zmar. Tomu všemu ovšem předcházela ještě jedna památná cesta, kterou však zmíním později. Teď zpět k muzice.

Hrál jsem veřejně asi dvakrát s kapelou Symphonic, ale to se odehrálo mezi kamarády na půdě základní školy. První nepražskou štací byly o pár let později Neratovice, kam jsem se dostavil autobusem se spolužákem ze SVVŠ Ondřejem Soukupem. Tam nás již očekával exotický leader a kytarista naší kapely jménem Maťátko ještě s jakýmsi bubeníkem. Nevzpomínám si, že bychom někdy zkoušeli, stejně však nepřišlo obecenstvo, koncert se zrušil, tajemný mág Maťátko nám dal každému padesát korun a my jeli s Ondřejem taxíkem do Prahy – první cesta, první honorář. Následovalo třítydenní zkoušení se skupinou Rebels v sestavě Zdeněk Juračka, Káša Jahn a Jiří Korn (já hrál na půjčenou jóniku) a myslím, že zde šlo poprvé i o hudbu. To už v Praze řádili Rusi a naše přípravná akce směřovala k dlouhodobějšímu výjezdu do západního Německa. Termín se však posunul a oni odjeli beze mě, protože jsem dal přednost maturitě. Hráli potom nějaký čas ve třech a moc pěkně.

Bohužel jsem tímto prošvihl opravdový bigbít, nenahraditelnou osobní zkušenost z opojení konce šedesátých let, a na profesionální jeviště jsem vstoupil zároveň se začátkem normalizace. Brrr. Ti chlapi na nábřeží fakt neměli rádi hlasitou hudbu.

Byl jsem nějaký čas v Anglii, prošel coby klavírista Semaforem, hrál se skupinou Shut Up, byla to samozřejmě velká škola a spousta randy, ale hudba nebyla to hlavní. Seskupení *Parního stroje* a *Papouška Kakadu* bylo mimořádně úspěšné, po československých sokolovnách jsme jezdili jak vztekli, pamatuju si vlastně jen takový opar času nezralých malin, zato zralých švestek, chmelových bobulí a vinných hroznů. Mohl bych vlastně jmenovat i bytosti živé, ale radši ne. Cesty vedly křížem krážem, avšak začínaly v Aši a končily v Michalovcích.

Zároveň jsem ovšem chodil do školy – vzali mě na varhanní oddělení Pražské konzervatoře, kontrastnější prostředí jsem si ani neuměl představit. Zde tedy o hudbu šlo a my, novicové, jsme hltali

všechny informace, třibili myšlenky a intuitivně schraňovali velkolepé dojmy, které nám poskytovala Euterpé, múza hudby. Snažil jsem se docházet Na Rejdiště (příhodná adresa pro konzervatoř) co nejvíce, ale zároveň jsem dvacetkrát měsíčně lítal po kšeftech. Jsem zmaten, busty velikánů na chodbách se mi prolínají s udivenými pohledy profesorů, vysmátými ksichty spolužáků a uniformní masou obličejů v sálech po celé socialistické republice, praktickou stránku tehdejšího života si ani nechci vybavit. Myslím, že jsem dva roky nespál.

RAKOUSKÝ BAR

V tom čase přišel můj o něco starší, ale o dost zkušenější přítel Tomeš Smetana s pozoruhodným nápadem. On hrál na kontrabas a basovou kytaru a v průběhu let šedesát osm až devět byl členem hudebního seskupení, které brázdilo přístavní i suchozemské bary po západní Evropě. Zdá se, že šlo o silnou muzikantskou sestavu, nebo alespoň o kapelu s dobrou pověstí u agentur a pořadatelů, která se však totálně rozpadla. Někteří členové emigrovali, jiní se oženili či rozvedli a další spolu přestali komunikovat z jiných důvodů. Tomeš zbyl postupně sám a stále platné smlouvy byly přepsány na jeho jméno. Prostě byl papírově vybaven pro výjezd barové kapely, která však neexistovala.

„Seženu bubeníka a kytaristu, ty budeš hrát na piáno a pojedem do Rakouska na nějakou lehčí štaci,“ říkal mi a já marně přemítal, jaký je rozdíl mezi lehčí a těžkou štací.

„A co budu hrát, kde vemem nástroje, kdo bude zpívat?“ chtěl jsem vědět takové pitomé detaily.

„Ty vole, dostanem výjezdní doložku na půl roku, co to tady meleš?“

„Tak pojed'me jen tak a vystupovat nebudem.“

„Potřebujem nějaký prachy, ne? A musíme odevzdávat aspoň minimální daň Pragokonzertu, jinak to nefunguje.“

Jenže náš život ubíhal příliš zběsile a neřízeně, ráció, korekce a perspektiva byly pro nás slova babylónských jazyků. Než jsme se ráno probudili, už byl zase večer a dělo se něco zajímavého. Řešení bylo permanentně odkládáno, až se na jaře roku 1972 ukázalo, že během několika dnů vyprší platnost poslední smlouvy, a tak Tomeš na poslední chvíli podepsal s Pragokonzertem a německým agentem dohodu o výjezdu neexistující kapely do Rakouska.

„Musíme se připravit, to není žádná prdel,“ říkal mi, „potřebujem dost velké repertoár. Zítra začínáme zkoušet.“

Závažnost této informace potvrdil velmi dlouhým bohatýrským lokem, čímž vyprázdnil poslední láhev Johnnieho Walkera, kterou jsme měli k dispozici. Ano, bylo třeba odjet na Západ a doplnit zásoby, v této problematice se on dobře vyznal.

Zkoušet jsme sice nezačali, ale vyvinuli jsme aspoň aktivitu na získání manšaftu. Angažmá snů (protože co jiného to bylo?) jsme nabízeli nejružnějším muzikantům po pražských hospodách a barech. Chápu, že nabídka byla nedůvěryhodná, ale přesto mě její téměř nulový ohlas překvapil. Nakonec jsme se domluvili s kytaristou, který se jmenoval Aleš, a s bubeníkem, jehož jméno i tvář jsem už dávno zapomněl. Viděl jsem ho jen jednou, a to sice na zakládající schůzce, na které jsme tvořili strategii a repertoár. Ve vysokoškolském klubu Vltava jsme tehdy na účtenky a pivní tácky napsali názvy známých písní, které jsme hodlali prezentovat v německých a rakouských putykách. Pěvecké party jsme si rozdělili s Alešem zhruba paritně, Tomeš se ujal partu konferenciéra a taky interpreta několika tyrolských jódlovaček, které znal z minula. Bubeníkovi bylo svěřeno bubnování, což je většinou až dost.

Rozcházelí jsme se k ránu zcela spokojeni, byla nastolena vize a cítili jsme pozitivní energii, která nás prostoupila. Myslím, že tahle kapela měla budoucnost a je škoda, že se už další zkouška nekonala. K definitivnímu rozpadu došlo, když Aleš, se kterým jsme se ještě párkrát viděli, poslal dopis, ve kterém vysvětloval, že nemůže odjet, neboť musí v létě s rodiči za babičkou. Problém umocnila i ztráta oněch tácků a účtenek s repertoárem. Byli jsme opět jen dva, věděli jsme, že teprve tres faciunt collegium, a čas odjezdu se nebezpečně přiblížil.

Petra Petráska jsem znal z hospody a domluvil jsem se s ním velmi rychle. Kromě toho, že trochu bubnoval, studoval taky práva. Ne, že by tato aprobace byla podstatná pro náš tehdejší účel, ale nevyučuju, že potenciální hodnota IQ bubeníka, se kterým jsem měl

strávit přinejmenším několik měsíců, hrála latentní roli. Kytaristu Oldu Kellnera přivedl Tomeš, kde ho vzal, nevím, ale tentokrát měl šťastnou ruku. Oldřich, mladý muž se zasněným výrazem antického hrdiny a žlutými vlasy po pás, byl totiž opravdu nadaný muzikant, velmi dobrý zpěvák a slušný člověk. Jeho problém byl, že neměl čas.

„Jak to uděláme?“ lámal si Tomeš hlavu. „Ty jsi v jednom kuse v prdeli, Olda taky furt hraje, to nemůžem dát dohromady. Kdy napíšeš ty značky?“

„Jedu ještě na týden do Košic, udělám to na hotelu, neboj. Sežen ty texty, umím jenom první sloky. Kolik že jich mám zpívat?“

„Říkals, že dáš čtyřicet.“

„Ty vole...“

„Hele, teď už musíme jet, pasy se vyřizujou, nějak to dopadne, budeme zkoušet tam.“

Kytarové značky jsem napsal, několik druhých slok se naučil, ale společně jsme si nezahráli ani jednou, ono to ani nešlo, poněvadž nebylo na co. To, že já neměl nástroj, bylo normální, majitelem varhan byl tehdy málokdo i mezi opravdickými muzikanty, ale že mladý adept práva nevlastní ani paličky, to jsme nečekali.

Franta Čech mě konečně ze skupiny Shut Up vyhodil, ani jsem tudíž nemusel nic vysvětlovat. Všechny peníze, které jsem vydělal a zatím nepropil, doplněné o desetitisícovou půjčku od mých bezradných rodičů, jsem vyvexloval za západoněmecké marky, vzácnou ruličku v igelitovém pytlíku jsme pečlivě ukryli do čalounění auta, naložili baskytaru, zesilovač s reprobednou a vyrazili na Rozvadov. Tehdy samozřejmě nebylo po dálnici ani stopy a docela dlouho trvalo, než jsme se na hranice vůbec dostali, a stejně dlouho, než jsme je překonali. Ne že by celně-policejní prohlídka vozu byla tak důkladná, spíše nás zdržela nesmyslná fronta, ale nervy to byly. Po otevření závory začalo embéčko, které do té doby trochu cukalo, jet rychleji a zároveň se mi zdálo, že je kolem najednou nějaký lepší vzduch a zelenější tráva. Zní to jako pakárna, jenže lesy byly zdravější, prachu méně a povrch silnice byl prostě objektivně kvalitnější,

takže jsme v Mnichově byli coby dup. Můj rozkošný německý přítel Alfons Jacobsmaier nás přivítal ve svém rozlehlém bytě velkorysým pohoštěním a ukázalo se, že i bavorské pivo má svou kvalitu.

Alfons alias Jakub byl pozoruhodným kumpánem a do jisté míry i ikonou mého mládí. Studoval v Praze teologickou fakultu a naučil se zcela bezchybně česky, mluvil bez přízvuku a s vybranou slovní zásobou, ne jako my, ostatně se připravoval na dráhu literárního vědce. Vypadal však jako bodrý jihočeský sedlák a zamiloval se do nádherné rozsochaté Evy, která byla sice z Prahy, ale mohla být předlohou pro sochu jakékoli germánské bohyně. Tu důstojně krásnou českou blondýnu s modrýma očima jsme milovali všichni, nebyli jsme jí však hodni, aspoň tedy já ne, zatímco Alfons byl připuštěn. Oni se později vzali, ale velmi brzy se zase rozešli, Eva nenáviděla bordel a provizoria, co ten Němec kolem sebe vytvářel, zatímco on nesnášel její úzkostlivý smysl pro pořádek.

S Alfonsem-Jakubem jsem o něco později napsal muzikál (svůj první) z doby husitských válek, což byl jeho specializovaný obor na fakultě. Ústřední dvojice věčných milenců procházela nestabilním prostředím Českého království trochu ode zdi ke zdi. ONA oscilovala od dcery počestného měšťana přes zapálenou kněžku jedné z Žižkových sekt po táboritskou prostitutku. ON, původně Husův žák, později profesor univerzity, skončil po Lipanech jako městský kat. Výživná byla obzvlášť závěrečná scéna, kdy hlavní hrdina popravuje svou osudovou lásku a pozná ji podle mateřského znamínka na krku, ale až na té useknuté hlavě. Můj libretista napsal většinu materiálu při svých návštěvách Prahy, konkrétně při nočních jízdách tramvajemi, říkal, že ho inspiruje pohyb. Já k tomu tehdy složil několik silných melodií, ale bohužel jsem je právě na cestách zapomněl.

Tehdy v oddělení klávesových hudebních nástrojů jednoho z mnichovských Musikhausů jsem však o komponování chorálů do-
zajista nepřemýšlel. Koupili jsme sice hammondky a Leslie bednu, což byl sen i zázrak, ale museli jsme se rychle fyzicky přemístit na naši vstupní štaci. Všechno probíhalo šup šup. Šéf agentury Plonner, interesantní prošeďivělý padesátník, naložil do kufru svého

bílého Mercedesu varhany podmanivého zvuku, my nastartovali neposedný čertův stroj z Mladé Boleslavi a zahájili přesun do Tyrol. Naše auto, které se na německé dálnici chovalo vcelku loajálně, se však trochu polekalo táhlých alpských kopců a začalo opět škytat. Časem navíc praskla hadička u chladiče (proslulý zádrhel u škodovek) a my museli každou chvíli dolívat vodu, což plně naložený Mercedes, který pořád čekal, nesl velmi nelibě. Myslím, že už zde se začal vytvářet rozpor mezi naším výkonem a poptávkou, tedy mezi realitou a požadavky druhé strany.

„Ahoj, já jsem Olda, kytarista,“ řekl mi ten dlouhovlasý blondák, když jsme večer dorazili do horského střediska Wörgl. Viděl jsem ho prvně a líbil se mi.

„To jsem rád, že tě vidím, chvíli jsem myslel, že jsi virtuální.“

„Jaká byla cesta?“ vyžadoval Tomeš hlášení.

„Dobry, vlak byl vcelku prázdný,“ odpověděl Petrásek. „Skoro nás neprohlíželi.“

„Kdes měl prachy?“ zeptal jsem se.

„V krému na opalování.“

„Jsi debil?“ zareagoval Tomeš. „To maj celníci nejradši.“

„Kam bys je dal ty?“

Na to nikdo nic neřekl.

„Kde máš bubny?“ pokračoval tedy Tomeš pragmaticky po chvíli ticha.

„Koupili jsme je v Innsbrucku, jsou tady na nádraží v úschovně. Pěkný ludwigy.“

„Dobry, my máme hammondky,“ poznamenal jsem.

„To je vodvaz,“ řekl Olda. „Nemůžu se dočkat, až si zahrajem.“

Měl vcelku recht, přicházel čas na hudbu.

Bylo domluveno, že než nastoupíme, budeme tři dny zkoušet, což bylo neobvyklé – kapela, kterou jsme vystřídali, už týž večer možná hrála někde jinde.

„Jak dlouho máme hrát?“ ptal jsem se po prvním dnu Tomeše.

„Šest hodin,“ zněla odpověď, „vždyť to víš celou dobu.“

„Hele vážně, to už není sranda.“

„Ty vole, že bys to konečně pochopil?“

„Šest hodin nemůžem hrát.“

„Musíme, máme na to smlouvu. První dvě hodiny zlehka, většinou žerou a chlastaj, tančej málo, ale pak to musí vařit.“

„To nejde,“ říkal jsem po strašlivě dlouhém druhém dnu, „já už vůbec nemůžu mluvit.“

„Tak se šetři a nemluv. Jen zpívej,“ odpovídal striktně kapelník a konferenciér. „A potichu, od čeho máš mikrofon. Neřvi. Jsi v baru a ne v Lucerně.“

Třetí den jsme zkoušeli už jen konce písni, protože jsem pochopil, že to je hlavním ukazatelem sešranosti kapely. Skladba může začínat postupně, čert vem, co se děje uprostřed, ale končit musí všichni stejně, jinak to vypadá, že neumějí hrát. Po dalším celodenním záprahu jsme večer, všichni zralí na kapačku, nastoupili před lidi, kteří si chtěli odpočinout po práci, trochu si zatančit, prostě se pobavit mimo domov.

Děs běs, hrůza, šílenství. Olda byl vcelku statečný, svých třicet písni odpíval brilantně, ale jeho oči byly vyhaslé, prsty pomalejší než proslulý slowhand Erica Claptona a tvář průhledná. Tomeš se kymácel na hraně pódia, křečovitě se usmíval a prokládal hudební výstupy podezřelými frky, ještě že jsme mu nerozuměli. Petrovi Petráskovi klesala brada, několikrát mu vypadly paličky z rukou, já nedokázal ani sedět ani stát a mé chroptění v závěru *Hey Jude* bylo jasně formulovanou žádostí o spásnou mdlobu.

„Sind Sie O.K., Menschen?“ zeptal se starostlivě majitel baru o půlnoci, kdy jsme měli desetiminutovou přestávku (jedinou za večer).

„Selbstverständlich, sicher,“ reagoval rychle Tomeš. „Alles in Ordnung.“

V půl třetí jsme skončili, srkali kdesi v koutě polívku a náš velitel rokoval s majitelem.

„Co říkal? Jak se mu to líbilo?“ zeptal jsem se z posledních sil, když se vrátil. Přece jen jsme podali heroický výkon.

„To nevím, nic neříkal,“ odpověděl Tomeš.

„Žádný komentář?“

„Žádný. Ale máme se zítra vystěhovat.“

„Cože?“

„Večer přijede nějaká jiná kapela.“

„To kecáš!“

„Myslím, že je objednal už tak kolem desátý, asi s náma moc nepočítal. Je to hajzl, ale to se nedá nic dělat. Na druhou stranu byl slušnej – nemusíme za ty tři dny platit ubytování.“

„Co budem dělat?“

„Nevím, ráno zavolám Plonnerovi.“

A tak se bílý Mercedes opět objevil v Alpách a s lehce opovrhlivým odstupem zaparkoval vedle našeho Skoda Wagen. Za chvíli byl jeho kufr znovu zatížen Hammondovými varhanami, polstrovaná zadní sedadla pak obsadili bluesový kytarista s tváří Jiřího Wolкера a zcela vyčerpaný bubeník s ucházejícím IQ. Bicí soupravu jsme naložili do embasa my a exodus na jih mohl pokračovat.

Městečko Millstatt v Kärnten, tedy Korutanech (slovinsky Koroška, to je pěkné, že?), kam jsme dorazili ještě téhož večera, hraje v mém životě tak výraznou roli, že se zde musím na chvíli zastavit. Známé výletní místo leží na jezeře o rozměru třináct krát dva kilometry a je obklopeno vznešenými kopci Východních Alp. Jde o nejvýše položené a zároveň nejhlubší jezero regionu a taky o jedno z nejkrásnějších míst v mém zatímním životě. Později jsem tam několikrát strávil pár dní, vyhrál dva tenisové turnaje, mnohokrát objel jezero na kole i vodních lyžích. Přivedl jsem tam taky pár přátel, kteří od té doby město pravidelně navštěvují. Tohle všechno jsem samozřejmě v červnu 1972 nevěděl, ale dalo se to tušit.

Část hotelu Locker (dnes je rozparcelován na privátní apartmány) se rozkládala na molu, které zasahovalo do jezera, a právě tam jsme měli prožít následující tři měsíce. Už když jsme přijížděli, bylo vidět, že jde o něco extra, ale docenili jsme to teprve později, když vypuklo opravdové léto. Dalo se strávit celé téměř doslova na vodní hladině.

„Ty vole, to je neskutečný,“ říkal jsem ráno po příjezdu Tomšovi. „To jsem neviděl ani v televizi.“

Olda a Petrásek jen čuměli. Seděli jsme na dřevěných deskách připevněných na bytelných pilířích a cachtali si nohy ve vodě – mimochodem velmi teplé.

„Proč nás vlastně ten Plonner nevyrazil?“ pokračoval jsem otázkou. „Vždyť vidí, že s náma budou jen potíže.“

„Nechce mít problémy s Pragokoncртом, vyhovuje mu ta letitá hladká spolupráce,“ odpovídal Tomeš znalecky. „Kromě toho je to můj kamarád a ví, že když nás pošle domů, už nikdy nevyjedeme.“

„Hodný kapitalista?“

„Je to původně Sudeťák, a taky ví, že Češi jsou výborní muzikanti.“

„Kromě nás,“ podotkl jsem. „I když on to neslyšel. Může si myslet, že ten chlap ve Wörglu prostě neměl den. Že nerozumí hudbě.“

„Hele, teď už to nesmíme prosrat,“ nabádal mě můj kapelník. „Můžeme další tři dny zkoušet a tady jde v podstatě o leháro. Dvě hodiny odpoledne ke kafi pro důchodce, to je úplná sranda, a večer od devíti do dvanácti k tanci. Valčíky, polky, nějaký Beatles, žádný bigbít. To dáme.“

Samozřejmě, že jsme to dali, ale úplná sranda to zas nebyla, aspoň pro mě ne. Odpoledne jsem totiž hrával sám, občas se chlapci přidali, ale bicí jsme nepoužívali vůbec, neboť to by rakouské penzisty plašilo. A večer jsem zpíval polovinu repertoáru, a tak jsem měl za týden dost. Jenže kompenzace byla znamenitá, den strávený na platu u vody vyváží několik tangových melodií ve společnosti nudných stříbrovlasých dam a nervózních dědeků vrchovatě.

Olda byl čím dál průhlednější, píseň *Whiter Shade of Pale* jsem zpíval o něm. Jednoho rána omdlel u snídani, a tak se jelo do nemocnice ve městě s příznačným jménem Spittal, kde nám řekli, že jde o zápal mozkových blan, a našeho frontmena dali okamžitě na áro.

„Takže přece jen končíme. Ale bojovali jsme čestně,“ sípal jsem unaveně a v hloubi duše plesal blahem. „Co naděláš proti osudu.“

„Musím zavolat Plonnerovi, do prdele,“ procedil zuby Tomeš.

„Tudle nevypadá dobře.“

Ten večer jsme hráli ve třech, bylo to děsné a varhanní chorál starých dobrých Procol Harum o světlejším odstínu bledosti zněl jako opravdové requiem za kytaristu. Měli jsme ovšem ohromný úspěch, tři babičky a jedna pěkná sedmnáctka si ke mně přišly pro podpis, to tu ještě nebylo! Fotbal nemá logiku, ale hudba asi taky ne, aspoň ta barová.

„Plonner mluvil s majitelem,“ povídá Tomeš následující ráno a my s Petráskem pozorně poslouchali, „a oba navrhujou, abychom hráli dál ve třech, než se Olda uzdraví.“

„To je nesmysl,“ byla moje první reakce. „Ta hudba se nedá poslouchat. Kromě toho nemůžu zpívat celej večer.“

„Hele, máme doložku i smlouvu na tři měsíce, to by byla škoda se na to vysrat,“ pronesl pomalu chytrý bubeník. „Já bych mohl taky něco zazpívat.“

„Ty? Co umíš?“

„Něco se naučím, řešíme krizi.“

„Já myslím, že encefalitida je tak na tři měsíce,“ říkám já. „Musíme sehnat kytaristu nebo nějakýho dechaře, kterej dobře zpívá. A měl by přinést potvrzení od doktora, že je zdravej.“

„To nebude jednoduchý. Než by to vyřídili v Praze, tak tady končíme,“ poznamenal Tomeš velmi realisticky. „Zkusím se zeptat po někom místním.“

Nesehnali jsme však nikoho, přesněji řečeno za těch pár šilinků to asi nikdo nevzal. Následovala tedy nová fáze zkoušení a jelo se dál. Naší výhodou bylo, že jsme museli prokázat jistou statečnost a dospělost, byť jsme ani jedním nedisponovali, a okolí nás začalo respektovat. Stoupili jsme v ceně v očích hostů, personálu i samotného majitele Lockera. Dostali jsme lepší místo při obědě, dva drinky zadarmo v sobotu večer, nové povlečení a tři obrázky do hotelové dependance, kde jsme bydleli. Po dvou třech týdnech jsme si na zátěž provozu zvykli a pomalu se učili využívat výhod a krás Millstattu a jeho okolí. Denně jsme plavali, jezdili na šlapadlech anebo za zlevněnou cenu lyžovali na jezeře, byli jsme na pěším výletě po alpských svazích, došli jsme až ke zbytkům sněhu. Byli jsme velmi mladí, disponovali dostatkem energie,

kolem bylo krásně a slunce svítilo. Jen Olda byl pořád v nemocnici. „Mluvil jsem po snídani s Lockerem,“ povídá nám Tomeš, „a on by chtěl, abychom trochu obměnili repertoár.“

„Je normální?“ zeptal se Petrášek. „Řekni mu, že až se vrátí Olda. Pak to rozjedem.“

„Přesně takhle jsem mu to řekl.“

„No vidíš, jak seš chytřej,“ pustil se bubeník do dobrodružství.

„Jenže,“ pokračoval kapelník, „on stejně chce, abychom zařadili nový skladby. Něco soudobýho, německou a rakouskou hitparádu z rádií.“

„Německy?“ říkám. „To je velká příležitost pro Petra. Říkal's, že se naučíš něco zpívat, ne?“

„Nešil,“ reagoval Tomeš, „to by nás vyhodili hned. Ale musíme s tím něco udělat.“

Takže to bude zase na mně? A já myslel, že už se budu učit nanejvýš jezdit na jedné lyži a zlepšovat osobáky v plavání na druhý břeh. Do prdele!

Poslechl jsem si několik odrhovaček a vytvořil elementární hudební pokyny pro své spoluhráče, Tomeš opsal dva německé texty a další večer už to jelo. Zpívali jsme střídavě a slova četli z papírů. Muselo to být děsuplné, ale všichni se radovali. Opět nám převládli postele a zvýšili počet bezplatných drinků.

„Herr Merta,“ říká po dalších dvou týdnech Herr Locker, „přidejte zase něco nového, stálí hosté se velmi těší, máte úspěch s těma vašema předělávkama. Je to – takové zvláštní.“

„Děkuji, budu to mít na paměti. Budu o tom přemýšlet,“ řekl jsem svou stále se zlepšující němčinou. Trochu mě dědek vyděsil, jaký předělávký? Snažil jsem se, aby se to co nejvíc podobalo originálu! Ale Olda už se, kurva, musí přece vrátit každým dnem.

Jenže se nevrátil a já neměl to srdce starého Lockera a štamgasty nějak fakovat, ono by to ani dlouhodobě nešlo. Jenže opisovat ty debilní šlágry a hlavně učit se německé texty bylo mojí noční můrou. Seděl jsem odpoledne u varhan a hrál cosi. Dva penzisti tancovali, pár dalších se rýpalo v dortech.

„Grüß Gott, darf ich Sie fragen, bitte? Co jste to hrál, ted' tu

poslední hudbu?“ zeptala se taková úhledná paní.

To jsem teda netušil, brnkal jsem si jen tak, maje starosti s večerním programem.

„To bylo... to jsem si vymyslel,“ odpověděl jsem po pravdě.

„A vy skládáte hudbu?“

„Ne, to ne, jen jsem si tak hrál.“

„Ale to byste měl, mladý muži,“ odtušila ona a důstojně se vrátila ke svému stolu.

To ale vůbec není špatnej nápad! Co já se budu trápit s němčinou. Ještě týž den jsem vymyslel dvě písně a později ještě třetí. Ta měla pěkný osud a budoucnost před sebou, což mě ovšem tehdy ani nenapadlo. Tak popořadě – první se později jmenovala *Kluci jsou páni* a zpíval ji Petr Rezek, druhou jsem bohužel zapomněl a pozdější název té třetí byl *Hastrmane tatrmane* a zpíval ji kdekdo.

Následující večer uváděl Tomeš kousky jako premiérové novinky, čímž vzbudil pozornost a vynutil dokonce jejich opakování. Na dotaz z parketu, co je to za songy, se mu zdálo pitomé označit za autora toho chudáka, který v bílé košili a modrém fíží pod krkem seděl vedle něj u Hammondových varhan, a tak prohlásil, že jde o nové slágry z německé hitparády, které ještě nebyly nasazeny do vysílání. Později to upřesňoval tím, že v Německu už je to velký hit, ale do Rakouska teprve dorazí. Němečtí turisté ovšem správně namítali, že rádio poslouchají pravidelně, a přesto nikdy skladby neslyšeli. „Však je uslyšíte, nic se nebojte,“ odpovídal na tyto všetečné dotazy a nevěřil by, že má pravdu. *Wassermann* dorazil do Německa ovšem mnohem později a Tomeš nebyl prognostikem, uměl však žít dnem a okamžikem. I přes utajení mého autorství jsem ještě několik podpisů rozdal, neboť jsem songy vymyšlenou pseudoangličtinou zpíval.

Olda se nakonec vrátil ze špitálu po šesti týdnech a vypadal jako mauthausenská oběť. Hrát samozřejmě nemohl, ale trávil s námi krásné dny, které nás provázely po celý ten čas, a sedával sice ve stínu, ale na čerstvém vzduchu. Postupně vplouval do života a ke konci našeho korutanského angažmá nastoupil i na pódium. Ano, konec sladkého millstattského času se bohužel přiblížil a nám nezbylo nic jiného než se, pěkným hraním, které už vzdáleně připomínalo

opravdovou hudbu, přece jen rozloučit.

Již dříve naplánovaná změna proběhla bez problémů. Byli jsme opět transportováni, tentokrát do jakési větší vesnice poblíž Mnichova, kde nás čekal opravdový Dance Club. Bylo to peklo. Vlastně šlo o srovnatelnou štaci, jako byl náš první dotek s těžkou prací barového muzikanta ve Wörglu, ale tentokrát navíc ještě v Německu, v zemi rockových klubů, tvrdých mužů a nesmírně výkonných žen.

Hráli jsme opravdu nahlas, Olda nasadil písně Johna Mayalla, Cream i Jimmyho Hendrixe, já vyřvával všechny rock'n'rolly z repertoáru Paula McCartneyho a Petrásek se asi naučil bubnovat, neboť to byla fakt jízda. Chodili jsme spát kolem páté, vstávali odpoledne, takže nám ani jezero nechybělo, nebyl čas. Poměrně hodně jsme kouřili i pili, začali se z nás stávat (samozřejmě kromě Tomše) opravdoví rockeři, kteří opovrhovali přírodou, čistým vzduchem a teplým jídlem.

Jednou jsme s Tomšem jeli v noci do Mnichova. Možná, že jsme výjimečně skončili dřív, možná jsme vezli domů nějaké holky, to není podstatné, každopádně jsme se ocitli za svítání u bran Olympijského stadiónu, shodou okolností pár dnů před zahájením olympiády.

„To je krásný, ten tartan,“ říkám. „Co kdybychom se trochu proběhli?“

„Chytěj nás a bude zbytečnej průser,“ vcelku logicky reagoval můj starší přítel. „Jedem domů.“

„Hovno, nechytěj nás, když tak utečem, mám formu.“

„Nelez tam, ty vole!“ stačil ještě říct, jenže já už byl za plotem, byl sice vysoký, ale nikoli nepřekonatelně a já v té době míval vůli.

Nezbylo mu než mě následovat. Vyklusali jsme jednu rovinku na nádherně panenském povrchu atletické dráhy, prohlédli si tribuny a jeli zpátky do našeho brlohu. Nikdo si nás nevšímal. Tuto vzpomínku bych mezitím pravděpodobně vytěsnil, jenže o několik dní později – 5. září 1972 – vniklo do olympijské vesnice palestinské teroristické komando Černé září a provedlo největší masakr v dějinách sportu. Fujtajksl.

Informaci o této odpornosti jsme vyděšeně sledovali v televizi

na ubikaci, kde jsme bydleli. Náš pokoj byl poměrně slušně zaneřáděn – ponožky válející se po zemi, přeplněné smradlavé popelníky, různé papíry a časopisy. Místnost, kde žili Petr s Oldou, na tom nebyla líp. Po vyslechnutí zpráv jsme všichni čtyři začali spontánně uklízet.

Původně fiktivní smlouva byla všemi stranami naplněna a náš pracovní úvazek k třístranné spokojenosti skončil. Plonner neměl průser, Pragokoncert dostal polovinu našeho (vcelku ubohého) honoráře a my si opravdu užili. V polovině září jsem byl opět ve škole a o něco později jsem se stal kapelníkem skupiny Kardinálové a začal hrát s Petrou Černockou. A normalizace postoupila o další krok.

ZEMĚ DOLARUV

Polská lidová republika je opravdu lidová, i když dobře vím, že charakter státu (obzvláště tak velkého) se nemá posuzovat paušálně, střílet jen tak od boku. Pro podrobnější rozbor však nemám dostatek informací ani zkušeností, musím se tedy spokojit jen se svými nepřesnými vzpomínkami na několik výletů se skupinou Kardinálové a samozřejmě Petrou Černockou a svého času též Petrem Rezkem.

Už když člověk do té země vjede, některé věci se změní – aspoň tedy tomu tak bylo v sedmdesátých letech. Například místo aut začaly všude jezdit povozy tažené koňmi. Žádné žebříňáky jako někde na venkově, vozy měly pneumatiky, všechno na úrovni. Samozřejmě že auta úplně nezmizela, obzvlášť po hlavních tepnách jich jezdilo dost, i když méně než u nás, a naopak povozů přibýlo, řekl bych tak o dva řády. Mužům naskočily kníry a ženy se ztratily z dohledu (měli jsme podezření, že se snažily zbavit svých knírků v ústraní). Kopce zmizely a nastalo nekonečně bezbřehé Polabí, přestože místní řeky se jmenují úplně jinak. Za pár dní si člověk zvykne, ale ta odlišnost je markantní.

Samozřejmě, že jsou v Polsku krásná místa – důstojná města Krakov i Wrocław, půvabné letní Sopoty i varšavské centrum a jistě další, která jsem neviděl. Stejně tak to bude s lidmi – jen těch skvělých muzikantů, co jsem potkal. Polská hudba, literatura i film zasluhují obdiv, stejně tak jako přísluší úcta hnutí Solidarity a mnohým osobnostem, ale my jsme se pohybovali po venkově v roce zwei.

V jednom z větších měst jsme zabloudili, několikrát jsme se neúspěšně zeptali na cestu kolemjdoucích, až jsem se odhodlal vylézt

z auta a kontaktovat přímo policejního důstojníka na křižovatce. Vyčkal jsem chvíli, kdy přestal na chvíli mávat pruhovanou taktovkou, položil mu otázku, on se mnou pooděšel na chodník a cestu mi pregnantně vysvětlil. Na závěr mi položil otázku on:

„I něma pan dolaruv?“

Vexlujícího policajta jsem ještě nezažil, ale všechno je jednou poprvé. Přičítal bych tento případ spíše obchodnímu duchu výše zmíněného chlapíka (samozřejmě s knírem) než jeho politické rozvrácenosti, ale fakt je, že Poláci ten socialismus moc nežrali. Byl cítit silný vliv krajanů – v Polsku žilo v té době asi třicet pět miliónů lidí, ale po světě (zvláště v USA) dalších patnáct, kteří se svou vlastí udržovali styk. Mnoho lidí mohlo cestovat, běžně se promítaly americké filmy a hrála „západní“ hudba. A ještě k tomu měli svého Czesława Niemena, Marylu Rodowicz a papeže.

I ten jejich Pagart – Polska agencja artystyczna – se choval velmi tržně a svá ideová stanoviska nikterak viditelně neuplatňoval. Jeho československý partner Pragokonzert pořádal před výjezdem kapely přehrávky, kde výrazně konformní komise socialistickými očima kontrolovala repertoár či oblečení muzikantů, ale v Polsku bylo potřeba hrát hudbu americkou, ať rock'n'roll, či country, což jsme s radostí činili. Hlavním odbytištěm pro skupinu našeho typu byly série koncertů „Gramy ludziom dobrej roboty“, či tak podobně pitoreskně se to jmenovalo. Systém byl jednoduchý, byť velmi vypracovaný. Přijeli jsme do nějakého města, postavili aparaturu a třikrát (ale taky pětkrát) zahráli devadesátiminutový koncert pro jakési lidi (dobré roboty), které tam pořadatelé nahnali. Někdy se akce odehrávala přímo ve fabrice, pokud byla dost velká, a lidi před i potom asi normálně dělali u ponku. Nejspíš to platily ty podniky jako benefit pro své zaměstnance, což se u nás sice občas stalo taky, ale rozhodně to nebylo běžné. Vyplývalo z toho, že příchozím bylo vcelku jedno, na co jdou – ulili se z práce a poslechli si nějakou cizí kapelu. Očekávali country nebo bigboš a toho se jim dostalo hned, jakmile jsme ten systém pochopili.

Druhá linie našeho polského řádění byla ještě podivuhodnější – minikoncerty před promítáním filmu. Nevím, kde tato tradice

vznikla, ale jeden čas byla poměrně rozvinutá. Šlo vesměs o americké velkofilmy jako *Letiště*, *Skleněné peklo* nebo *Zemětřesení*, které se u nás nepromítaly a na které se v Polsku houfně chodilo. Proč se před tím hrála nějaká hudba, je mi dodnes nejasné, ale tehdy jsme to samozřejmě vůbec neřešili. Aparatura se musela postavit tak šikovně, aby se před každým promítáním mohly veškeré vyčnívající části rychle uklidit. Vše jelo jako na drátkách, pět šest kousků denně a všichni byli happy. Obecenstvo dostalo dvojitou porci a my kasírovali bony, tedy tuzexové poukázky, neboť tak byl celý zahraniční obchod postaven. Byl to velký ekonomický nesmysl, ale fungoval náramně.

V Polsku měli místo Tuzexu instituci, která se nazývala Pevex. V jeho prodejnách se dalo nakupovat různé zboží za západní měnu, kterou jsme samozřejmě disponovali, byť limitovaně. Jenže láhev dobré whisky stála necelé čtyři dolary, což bylo v jakémkoli kurzu levné. Tam jsme taky objevili tequilu (za stejnou cenu), kterou jsme se naučili pít se všemi indiánskými rituály, byly to vskutku bohatýrské doby. Nutno říct, že hrát pětkrát denně před plným sálem je opravdu vyčerpávající, není snadné šetřit silami a každý ví, že alkohol v rozumné míře působí jako lék. Míru ovšem dodržoval málokdo a já mezi takovými bohužel nebyl. Na druhou stranu – tolik vitamínu C jako při tequilových pařbách s citrónem jsem už do sebe nikdy nedostal.

Byl jsem tam několikrát, naučil jsem se pár vět polsky, protože jsem koncerty částečně uváděl, ale ke skutečným Polákům jsme se dostávali velmi sporadicky, prostě nebyl čas. Moje teorie, že všude je třeba provádět kontinuální asimilaci s domorodým obyvatelstvem, dostávala zřetelné trhliny. S radostí jsem tedy přijal pozvání jednoho z pagartských šíbrů na domácí večeři. Akce proběhla ve Varšavě, k mému překvapení v příbytku holandských až japonských rozměrů. Myslel jsem, že když je Polsko tak velké (vcelku zbytečně), zobrazí se to i v prostorách bytových, alespoň u majetnějších jedinců. Možná, že tomu tak obecně je, tohle však nebyl správný příklad. Asi mě zmátlo, že chlapík jezdil Mercedesem, nosil dobré obleky a neměl kníra. Uvnitř to vypadalo podivně,

protože předměty, které hudební agent a jeho tlustá žena vlastnili, se tam ani zaboha nevešly. Hromadění haraburdí mi bylo odjakživa protivné, avšak já jsem poněkud extrém – nikdy jsem nepotřeboval nic vlastnit a všechny zbytné předměty jsem okamžitě vyhazoval, mým záměrem bylo mít prázdný stůl, i když ne vždycky se mi to bohužel podařilo. Na několika stěnách visely tmavé závěsy, které prostor ještě zmenšovaly – to jsem později v Polsku viděl ještě několikrát, asi nějaký národní zvyk. Pseudostarožitný nábytek zabíral tolik místa, že pořád někdo do něčeho vrážel.

Jídlo však bylo dobré, tedy mnohem lepší než v restauracích, kde jsme se běžně stravovali, ale to byl v oněch časech vážně děs běs. Agentova tlustoška vytvořila bigoš, který měl chuť i charakter, lepší jsem od té doby nejedl. Pili jsme divné pivo a výbornou vodu a mluvili o všelijakých blbostech, až v závěru došlo na výši provize, kterou by měl on dostávat z našich eventuálních dalších výjezdů – to aspoň dávalo smysl. Nejsem si jist, jestli jsme si úplně rozuměli (mluvili jsme polsky), ale moc to nevadilo, oba byli dost nudní (ona navíc protivná – a pak že tlustí lidé jsou veselí) a ani já jsem je nijak nezaujal. Když jsme se loučili, zavolal mi facet taxíka a řekl: „I něma pan dolaruv?“ Jako bych to někde slyšel. Vyjádřil jsem politování, že nikoli, ale o několik minut později jsem už na stejnou otázku taxikáře odpověděl kladně, abych měl život o něco barevnější. Nějaká hotovost se hodila, i když jsem stejně neměl žádný nápad, co bych za zlotky kupoval.

Když jsme jednou vjížděli do Lublinu, nemohl jsem se ubránit vzpomínce na film *Yentl*, který Barbra Streisand natočila v Praze. Když ona poprvé v roli židovského chlapce opouští svou vesnici a navštíví nejbližší velké město, vydechne: „Lublin... (jaká krása),“ jenže na plátně se objeví panoráma Hradčan a hrdin(k)a sedí v bryčce jedoucí po Karlově mostě. Tehdy to nebylo tak nápadné, v kině se smáli jen Češi, dnes by to asi rozesmálo i Číňany. Navštívil jsem památník obětí koncentračního tábora v Majdanku – no to je šílené, jak se to mohlo stát? Jak se to mohlo Němcům stát? Co bych dělal já, na té či druhé straně?

Cesta z Lublinu do Białystoku byla strašná, bylo asi dvacet pod

nulou a ještě sněžilo. Po té hlavní to nějak šlo, ale cíl naší cesty byl kousek stranou, jakési menší město na běloruských hranicích. Okreska nebyla posypaná, klouzalo to, museli jsme jet pomalu.

„Někdo nás předjíždí,“ řekl jeden z kolegů, „uhni.“

„Kdo by nás, ty vole, předjížděl, auto jsme nepotkali asi hodinu,“ zareagoval jsem a snažil se obhlédnout zpětnými zrcátky okolí. Leč marně, zadní okno zasněžené, zrcátka zmrzlá.

„To je nějaká kráva,“ řekl můj spolujezdec. „Ty vole, to je kráva.“

„Jaká kráva? Jako nákladák?“ potřeboval jsem vědět.

„Říkám kráva, má rohy a kouli očima,“ opakoval a zkoprněle hleděl staženým zadním okýnkem.

„Co jsi hulil, debile, co to bylo za matroš?“ položil jsem kontrolní otázku a stáhl okýnko taky.

Jenže vedle nás vyklusával zubr, slušný kousek. Poznal jsem ho hned, neboť jeho podobizna byla na každé druhé láhvi zubrovky, což je v podstatě vodka se stéblem aromatické trávy tomkovice vonné. Kapalina je trochu žlutá, ale čirá a velmi dobrá. Zvíře po mém boku se zdálo být ve velmi pevném skupenství, bylo hnědé a špinavé jako prase. Nechali jsme ho předjet, nikam jsme nespěchali, kdežto býk třeba ano.

Koncerty v oné severovýchodní gubernii byly svérázné, bylo to fakt daleko od hlavní. Nehráli jsme, myslím, tenkrát po fabrikách, lidi si normálně kupovali lístky, chodilo jich málo, v sále byla zima, hotely mizerné, prostě všechno špatně. Jezdil s námi polský zpěvák, hrdinný tenor, přítel toho nemastného neslaného šéfika, který mě vzal ve Varšavě na večeri. Tento nafrněný idiot byl slaný i mastný a kdovíco ještě. Nazkoušeli jsme s ním během hodiny několik operetních kousků, které už po estrádách jistě vyřvával několik let. Zpíval špatně, ale hýkal nadoraz vysoko a lidi mu hodně tleskali. Byl nesmírně zpupný, s některými nacionálně-fašistoidními vlastnostmi, pohrdal svým publikem, sám sobě se zdál mužný a myslel si, že *Polská krev* je polská opereta. Choval se jak hovado, emoce projevoval, jen když byl ohrožen jeho hlas – průvan na jevišti nebo v šatně mu byl smrtelným nepřítelem. Kromě té vstupní zkoušky jsme ho znali jen zezadu, protože na scénu vstupoval uprostřed programu, a když jsme končili, byl už dávno pryč.

Občas se na mě na jevišti otočil a hulákal „Szybkiej, rychleji!“, což byla vzácná příležitost vidět jeho hnusný ksicht. Měli jsme ho plné zuby, a když nám jednou přede všemi vynadal do českých idiotů, kteří neumějí hrát, nemohl se pak divit, že?

„Chlapci, dáme mu zítra *Blondýnky* (árie z *Polské krve*) o půltón výš,“ říkám svým muzikantům.

„Výborně, ale to nebude stačit,“ oponoval jeden z nich. „To bude chtít celý tón.“

„Nechci, aby to poznal, půltón si neuvědomí, bude myslet, že má něco s hlasem,“ vysvětlil jsem.

A tak se stalo. Hřebeček přiklusal na forbínu, za chvíli roztleskal publikum a hulákal své songy až do chvíle, kdy přišly nejvyšší tóny. Zuby nehty se tam vydrápal, ale hlas mu selhal. No samozřejmě, to je fyziologie, hlasové obory mají své limity a dál to nevede. Ještě ten večer trochu zkrotnul a nazítří jsme ho slyšeli rozezpívat se před představením v šatně.

„Hmmm,“ říkám. „Nedáme mu to zpátky?“

„Nech ho ještě, pičuse šlonzáckýho,“ odporovali mí přátelé. „Zasloužil by aspoň čtrnáctidenní kůru.“

Večer se situace opakovala, všechno dobrý, ale ty vejšky prostě nedal. Druhý den nás požádal o zkoušku.

„Víš, mám nějaký hlasový problém, ale na hotelu u piána jsem si to zkoušel a bylo to v pořádku, jenže na jevišti mi asi vznikl nějaký blok.“

Tak jsme mu to zase zahráli ve správné tónině a večer o půltón výš a on byl úplně grogy. Druhý den mi klepal na dveře hotelového pokoje.

„Mám takovou prosbu, víš, je to trochu trapné, ale jde o nějakou hlasovou indispozici.“

„Co pro tebe můžu udělat?“ odvětil jsem zdvořile.

„Mohli bychom... mohli byste... dnes zahrát mé písně o tón níže? Prosím...“

Dal jsem mu ruku na rameno a pravil:

„Neboj se, cítím, že dnes to už bude dobrý. Soustřed' se jen na svůj výkon, pusť všechno ostatní z hlavy a všechno dobře dopadne, uvidíš.“

„Myslíš?“ řeklo psí oko.

Večer proběhl standardně, tenorista měl velký úspěch a do konce zájezdu bylo vše zalito polským severním sluncem. Když jsme končili, přišel za mnou s flaškou zubrovky a širokým úsměvem. Byl jsem připraven jeho díky odmítat, ale on řekl:

„Láhev je pro tebe. A nemohl bys mi prodat nějaké dolary?“

ENDÉER

Do východního Německa jsme jezdili jen příležitostně, většinou na televizní vystoupení, ale poměrně rádi. Do západního bychom určitě jezdili ještě radši, ale tyto příležitosti nějak absentovaly. Nicméně Drážďany, Karl-Marx-Stadt a obzvlášť Berlín byly pěkné štace. Nesly s sebou změnu, všechno bylo v cajku, slušné hotely a dobré jídlo. A líbilo se tam mým muzikantům, obzvlášť z výše uvedených důvodů, ale taky proto, že nakupovali jakési předměty, které u nás nebyly. Nevím přesně, oč šlo, zdá se mi, že ve fóru byly nějaké lampičky se stmívačema, ozdobné vývrtky, záclonky a jiné hodačiny, které jsem ke svému životu nepoužíval. Enderáci u nás zase kupovali gumové čluny, na kterých se pokoušeli pláchnout z Ostbloku přes Severní moře. Útěky z NDR, které jsou dnes velmi dobře zmapovány v muzeu na Checkpoint Charlie, byly někdy vážně podivuhodné a nesmírně odvážné – člověk, který strávil několik dní na otevřeném moři na kajaku z Gumotexu Břeclav (než ho našli dánští námořníci), je exemplárním příkladem obojího. My jsme z Němců měli trochu srandu, ale tím pořádkem jistý respekt vzbuzovali, to ano. Nejvíc se to pozná v krizovějších situacích – v našem běžném provozu šlo o některé aspekty cestování, jevištní zázemí, jídlo po koncertech a tak dál, to se třeba s Polskem nedalo vůbec srovnat. Je ovšem signifikantní, že si nevybavuju jedinou historku, která by stála za vyprávění, zatímco o Sovětském svazu, Polsku nebo Bulharsku bych mohl mluvit poměrně dlouho. Ponechám si tedy navěky vzpomínku na NDR jako na klidnou zemi lampiček a záclonek a nebudu ji narušovat Berlínskou zdí, což bylo největší svinstvo, s jakým jsem se setkal.

V hotelu Unter den Linden ve stejnojmenné ulici, kousek od zmíněné přehrady, jsem bydlel někdy v polovině osmdesátých let,

kdy mě do akce povolala Hana Hegerová. Tato nevšední žena mě zajímala už od počátku mé „kariéry“. Paradoxně v době, kdy jsem hrál bubble gum se skupinou Shut Up a snažil se skládat podobné bizarnosti, jsem s Vladimírem Kučerou napsal písničku *Oči jako jámy v nebi*, kterou jsme Haně zahráli, a velmi nás potěšilo, že se jí líbila – později ji nahrála v Německu. Stýkali jsme se potom poněkud nepravidelně, tak nějak ve vlnách. Zpívala asi pět mých songů, z čehož jsem měl radost, a mnoho věcí jsem se od ní naučil.

Jeli jsme do živého televizního pořadu, jehož jméno si nepamatuju, zato si dobře pamatuju Giselu May, která show uváděla. Gisela byla slavná komunistická (samozřejmě původně brechtovská) šansoniérka, ovšem s velkým přesahem, její charisma neznalo hranic. Později jsme se trochu sprátelili, byl jsem v témže programu o několik let později i se Zorou a bylo to velmi příjemné. Pro madame Hegerovou jsem napsal aranžmá k několika písničkám a taky jsem dirigoval orchestr, což pro mne nebylo běžné (a ještě k tomu německy). Musel jsem využít jedné ze svých dobrých vlastností, a sice soustředit se v momentě, kdy je to opravdu potřeba, a naslouchat, co říkají ostatní. Nepoužívám to bohužel dostatečně často, nicméně většinou to vyjde, v Berlíně vše dopadlo dobře a pro mě to byla výborná zkušenost, škoda že jsem ji neúročil dále.

V hotelu bydlela v ten čas spousta umělců, kteří vystupovali v různých programech – probíhal například *Ein Kessel Bunt*, nejslavnější východoněmecká televizní estráda, která vždy shromáždila spoustu muzikantů, artistů a komiků z celé východní Evropy (a o něco méně jejich kolegů ze Západu, ale taky tam byli). V nočních podnicích to vypadalo podobně jako v ostravském baru Salajka během Hornických dnů, kdy se potkaly téměř všechny československé kapely na cestách a uspořádaly závody, kdo vychlastá nejvíc vodky. Soutěž byla trochu neregulérní, protože vždy vyhráli Rangers – jenže ti měli Nekudu, Hájka s Dufkem a i Wesser s Vančurou byli tehdy ve slušné formě. Všichni jsme se dobře znali, byly to sladké časy, byť s různými příchutěmi.

V Německu jsem neznal prakticky nikoho, takže jsem se musel se spoustou lidí seznámit, v čemž mi dost pomohl Jirka Korn,

který bydlel na stejném patře. Jiří byl v této lokalitě poměrně známý, do podobných programů jezdil už léta a uznávalo ho nejen široké obecenstvo, ale i kolegové z jeviště, protože bylo vidět, že to prostě umí. Můj respekt si získal už dávno, když jsme spolu krátce zkoušeli s Rebels, a později při první pražské produkci *Les Misérables* (kde jsme spolupracovali ještě intenzivněji). Profesionalitu má opravdu v krvi. Takže když mě představil velmi pěkné ruské tanečnici na laně jako svého přítele, měl jsem výchozí pozici velmi dobrou, a ještě se vylepšila, když dotyčná zjistila, že jsem skladatel a dirigent. Je velmi zajímavé, že lidé od cirkusu a vůbec svěštějí mají takový zájem o skladatele, setkal jsem se s tím několikrát. Myslím, že z jejich strany jde o latentní úctu ke spojení přirozené kreativity a talentu s intelektuální činností, z čehož to první „oni“ mají v paži, zatímco do té druhé polohy se musí nutit, často zbytečně. Tato Ruska, která uměla spoustu věcí mnohem lépe než já a ve své profesi šlo nejspíš o světovou extratřídu, byla typickým příkladem. Její už tak nekritický obdiv ke mně byl umocněn dojmem ze zkoušky s orchestrem Gisely May, které se zúčastnila na mé pozvání. Tedy pozvání – prostě jsme ráno vstali a šli tam, ostatně bylo to naproti, není nad přirozený běh věcí.

Druhý den jsem viděl to show ve Fridrichstadt-Palastu, principiálně velká hovadina, byť jistým způsobem velkolepá, ale některá artistická čísla byla výborná. Později jsme seděli s krásnou provazochodkyní v jakési hospodě mimo centrum, vzala mě tam, abych viděl jinou tvář Berlína. Nezdálo se mi to příliš odlišné, pili jsme pivo a mazali si na chleba výborné sádlo a mluvili rusky uprostřed poloopilého germánského davu. Mezi stoly chodil harmonikář a hrál rozmanité šlágry, hosté mu dávali prachy a kupovali panáky, o které on zjevně příliš nestál, byl už zlitý dost. Přišel též k nám, působili jsme možná jako lepší lidi, kteří by mohli mít prachy, třeba i západní marky, a hrál jakousi směsku, do které taky zařadil mého *Hastrmana*. Nutno říct, že to tehdy byl v NDR velký hit, popěvek nazpíval Václav Neckář, kterého měli Němci velmi rádi, a rádia to docela mastila.

„To je dobrý, to jsem napsal já, tohleto,“ řekl jsem své Rusce. „To bych tady teda nečekal.“

„Fakt?“ zajímala se živě. „Hele, on to napsal,“ ukazovala mě harmonikářovi, „to je skladatel, slavný český skladatel!“

„Was?“ krknul hospodský muzikant. „Was denn?“

„No, hraješ jeho píseň, to je Zdenek Merta, tady vedle mě,“ řekla mu německy.

„Tak to jsi napsal ty? Scheiße!“ odfrknul on. „A tohle je taky od tebe? Ja?“ zakroutil pyskama a začal hrát a řvát: „Rosamunde, schenk mir dein Herz und sag ja...“

Ruska vyvalila oči – *Škoda lásky* totiž znají úplně všude.

Vzhledem k tomu, že jsem si už nepřál dále stoupat v jejích očích (ostatně to ani nešlo), prohlásil jsem:

„Ale kdepak, ani ta první není moje, jen mi to něco připomnělo. Já přece dělám jinou hudbu, vždyť víš, byla jsi na zkoušce,“ zapřel jsem Boha jako Petr. Sice jen jednou, ale o to důrazněji.

„To je pravda, ta tvá hudba byla jiná, zádumčivá, ale tohle je taky pěkný, takový veselý,“ řekla a políbila mě na tvář.

Opili jsme se šnapsem a pivem, ale umírněně, oba jsme měli další večer svůj džob. Bylo to ovšem trochu nespravedlivé, uznávám – kdybych já špatně dirigoval, kapela se rozpadne, budou hrát falešně, paní Hana bude otrávená, obecnostvo překvapené a tak dál, jenže když Kolombína spadne z lana, je po srandě na vsju žizň, tedy v jejím případě by se pak už o životě mluvit nedalo. Velmi se mi líbila, ale ten večer jsem ji odvedl do pokoje, políbil na dobrou noc, s přáním, aby si odpočinula a probudila se s myšlenkou na mě. Byla trochu smutná, ale myslím, že to pochopila dobře.

Lepší historku z NDR nemám, ale to už je prostě taková země.

EXTRAFILM

Každá dekáda má schopnost přinést novou barvičku, třeba i malou, ale přece jen změnu. Možná je to tím, že máme sami tendenci a touhu tyto věci přivolávat, obzvláště v dobách zlých. Sedmdesátá léta v Československu se kladně hodnotit prostě nedají, i kdybyste se hodně snažili, osmička v letopočtu byla nadějí, ale ještě pár let se nedělo nic zajímavého.

Byl jsem v té době víc než deset let šéfem skupiny Kardinálové, která doprovázela Petru Černockou. Patřili jsme k mainstreamu socialistické pop music, byli jsme poměrně úspěšní a k našim kladům patřila slušná míra profesionality, prostě poctivá práce řečeno tehdejším slovníkem a taky dobrá nálada v kapele. Leč limity byly zjevné, jak ty naše vlastní, tak řekněme celospolečenské, dobové. A do toho ty mé ambice, latentní touha po změně, možná i skryté tušení blížících se Kristových let... Chtěl jsem dělat divadlo, filmy, ale nikdo mi nic nenabízel, věřil jsem ve svou schopnost vnímat všechny frakce a tvořit kontrapunkt či hudební atmosféru, ale – kromě jiného – jsem to vůbec neuměl.

Bydleli jsme se Zorou Jandovou v půdním ateliéru na Žižkově, odkud bylo vidět na fotbalové hřiště Viktorky, jenže ta v té době hrála tužku. V televizi byly zejména blbosti, aspoň že k nám chodili hosti. Jednoho večera uprostřed mejdanu zazvonil náš elegantní designový telefon, který jsem koupil v NDR.

„Dobrý večer, je tam Zdenek Merta?“

„Ano,“ řekl jsem neznámému hlasu, „prosím.“

„Já se jmenuji Nadja Stibitzová a žiju ve Vídni. Jeden můj kamarád mi řekl, že jste velmi dobrý skladatel filmové hudby.“

„Který kamarád?“ reagoval jsem promptně.

„Tomáš Šimerda, znáte ho?“

Toho jsem teda znal, zpěvák z konzervatoře, který začal režírovat. Nikdy jsem s ním nic nedělal. Z Vídně mi taky nikdo běžně netelefonoval. Vlastně nikdy.

„Říkal, že nejlepší jste vy a nějaký Kocáb,“ řekl alt. „Volám nejdřív vám.“

„Neřvěte,“ okřikl jsem tu ožralou bandu kolem sebe, když jsem předtím zakryl mikrofon telefonu. „Vy voláte z Vídně?“ navázal jsem konverzaci.

„Ano, ten film je rakouský. Já jsem Češka, ale žiju tady od osmašedesátýho.“

Řekla TADY a ne TAM. To by svědčilo... Jel jsem totiž v té době v mystifikacích, s několika přáteli jsme se kontinuálně snažili někoho (i jeden druhého) nachytat.

„Co pro to můžu udělat?“ zeptal jsem se zvědavě.

„Víte, ono to trochu spěchá. My měli rakouského skladatele, ale nehodilo se nám to. Mohl byste přijet do Vídně? Co nejdřív?“

Takže do Vídně? Česká emigrantka a ona neví o našich možnostech cestování? To snad ne? Dělá si srandu?

„Možná kdybyste zašel na Pragokonzert,“ pokračoval hlas, „my bychom tam ráno zavolali, třeba by se to dalo vyřešit rychle. Když tam zítra zajdete. Promiňte, a máte vůbec zájem?“

Že by zavolali na Pragokonzert? Tak jo. Abych tam šel a vyžadoval pas, že mi někdo volal z Rakouska. Na to by jeden nemusel být ani příliš obezřetný, to je úplná hovadina. Tipoval jsem to na Schmitze-
ra nebo Rudu Hrušínského. Byli to herci a uměli měnit hlasy.

„Hele chlapi, to je slabý. Jestli se mnou chcete něco domluvit, přijďte sem, mám slivovici z Veselíčka. Je tu pár přátel.“

„Ale já... chápu, že to zní trochu divně, ale...“

Takže je to Ruda, takhle protahovaně on říká ALE.

„Ty vole, já nejsem idiot. Zavolej někomu jinýmu.“

Praštil jsem telefonem a šel za ostatními, kteří se mezitím přemístili do vedlejší místnosti.

„Kdo to byl?“ zeptala se Zora. „A proč jsi tak řval?“

„Já neřval, byli to ti dva pičusové, chtěli mě mystifikovat.“

„To s tebou nejde,“ poznamenala ona. „Oni to nevědí?“

Mejdan pokračoval, někdo začal hrát vleže na piáno, tehdy jsem to viděl poprvé, později jsem to předváděl prakticky na všech kontinentech. Kdosi začal hulit, kouřil jsem taky, ale doma nerad. Začalo mě to rozčilovat a ještě ten hukot... Někdo zvonil, kdo kurva ještě jde?

Ale byl to telefon, tak jsem ho teda vzal.

„To jsem ještě já,“ zazpíval alt. „Víte, já rozumím, že tenhle telefonát je asi atypický, ale...“

„Hele, dělej si prdel z plastelíny,“ řekl jsem smířlivě a položil sluchátko. Na toto sousloví si tedy nepamatuju, ale Nadja mi jej později připomněla, neboť jí prý připomnělo Švankmajera. Působí to na mě jako citát z nějakého italského filmu, který jsem v té době zřejmě zhlédl.

Druhý den ráno volal někdo jiný. Mužský hlas mluvil anglicky, zopakoval včerejší informace a přidal další. Že jde o hraný film pro děti, který je před dokončením, a hudba, kterou mají, se jim nelíbí. Že ta dáma, co jsem s ní mluvil včera, napsala scénář a velmi by si přála českého skladatele. Hmmm...

„Promiňte, ale mně se to včera zdálo velmi nepravděpodobné, byl tady večírek, špatně jsem slyšel...“

„A teď už slyšíte dobře?“ zeptal se baryton s německým přízvukem.

„Ano, jistě.“

„A máte chuť s námi dělat film?“

Tak to teda byla otázka! Nevzpomínám si, kdy jsem dostal zajímavější.

„Ano, samozřejmě, velmi rád,“ řekl jsem s britským akcentem.

„Dám vám Nadju, ona vám to vysvětlí lépe.“

Snažil jsem se poměrně neobratně omlouvat a cosi vysvětlovat, bylo to však dost trapné.

„Nechte to být, mně se to zdálo velmi vtipné, jsem ráda, že si Praha ponechala takovýhle smysl pro humor, zde je ho málo.“

„Tak sranda tu je, to nemohu říct...“

„Ale jak bychom to tedy udělali? Zkuste zjistit, kdy byste mohl přijet. Máte pas?“

„Mám. Můžu zkusit devizový příslib.“

„Víte, nevím jak to u vás chodí, ale to by asi chvíli trvalo. Pošleme vám zvací dopis. A smlouvu. Taky zavolám na ten Pragokonzert, Tomáš mi říkal, že tam se řeší ty výjezdy.“

Podívejme, jak je chlapec podnikavej. Ještě týž den jsem šel na zahraniční oddělení Pragokonzertu. Nikdy jsem v té místnosti nebyl, přestože mě tato agentura již několik let zastupovala. Paní se na mě dívaly trochu divně, ale s mými Rakušany už mluvily.

„Musíte si zažádat o pas,“ řekla jedna z nich.

„Já mám pas,“ odpověděl jsem.

„Potřebujete služební. Přineste šest fotografií, občanský průkaz, potvrzení o zdravotním stavu a dobrozdání Uličního výboru. Ostatní zařídíme my.“

„Co ostatní?“ zeptal jsem se poněkud nešikovně.

„Soudruhu, jak to myslíte? Někdo musí materiály zkompletovat, pas připravit, vytisknout, zařídit víza, nebo ne?“

„Nebo chcete být radši doma?“ uvedla se ta druhá kráva.

„Jak dlouho to bude trvat?“ nadnesl jsem.

„Když přinesete brzo potvrzení od doktora a fotky, samozřejmě smlouvu – ulička vám bude asi chvíli trvat – víza taky chvíli vezmou – no, my můžeme začít dřív – dejme tomu za dva měsíce byste mohl vycestovat.“

Dva měsíce? To už bude film v kinech.

„Promiňte, ale jak se zdá, oni mě potřebují dříve. Mnohem dříve.“

„No tak to budou muset přijet sem, však oni to mají jednodušší.“

Ukázalo se, že zájem o mou osobu je z rakouské strany větší, než by jeden pomyslel. Přijeli do Prahy za pár dní. Že by ta hudba, co měli, byla tak blbá? Nebo je tolik zaujal výše popsáný noční telefonický hovor?

Režisér Bernd Neuburger a jeho životní partnerka a scenáristka Nadja Seelich byli nesmírně milí a sympatičtí. Nadja se jmenovala za svobodna Stibitzová a bůhvíproč při hovorech s Čechy používala toto jméno, které znělo ještě méně česky než to druhé. Byl jsem nadšen jejich přístupem k práci a životním stylem s jistou noblesou, kterou jsme v Praze holt nepěstovali. Časem se našly

i problémy, lehká nedorozumění, zajisté, ale ten začátek našeho vztahu byl pro mne velmi působný a inspirující.

Ženy na pasovém oddělení Pragokonzertu se ke mně chovaly čím dál tím lépe, ale to předbímám. První služební pas jsem dostal po slibovaných dvou měsících, ale mezitím jsem film viděl na videokazetě a hudební doprovod několikrát zkonzultoval se svými novými kapitalistickými přáteli v našem žižkovském aťasu, v kavárně Slávii a v několika dalších proslulých pražských hospodách. Nadja, která v Československu dlouho nebyla, si to velmi užívala a já jako hostitel jsem se cítil nesmírně povzneseně. Trochu to odvedlo pozornost od mé plíživé deprese související s poněkud ubíjející a v tu dobu už monotónní zájezdovou činností.

Zde trochu odbočím. V agentuře Pragokonzert neměl náš spolek nijak zvláštní postavení, byli tam zajímavější zastupovaní, třeba Karel Gott. Vcelku jsem to chápal a nedivil se. To se poněkud změnilo, když jsem po pár letech společně s Borisem Hybnerem připravil program *Trochu jinak* pro Petru Janů, kde jsem spolu s ní vystupoval a který se hrál v Redutě, tehdejší scéně Pragokonzertu. Dostali jsme za to jakousi cenu – pěknou vázu z borského skla mi samozřejmě nedali, neboť si ji ředitel vzal do své kanceláře. Ocenil jsem aspoň, že má vkus. Stoupl jsem však v očích u dvou nejmenovaných žen, které zastávaly zásadní posty v agentuře a které se rozhodly, že mě musí proslavit.

„Vy jste úplně úžasný,“ říkaly mi, „prostě skvělý a nikdo to neví. To se musí změnit.“

Mimochodem s touto tezí se setkávám na různých úrovních dodnes a nijak mě to už netrápí, tehdy však to byl druh výzvy. Nutno říct, že dámy nevedly jen plané řeči, o něco se snažily, leč věc byla problematická, někteří totiž jejich názor nesdíleli. Přesto jsme však následkem toho jeli například šňůru po deseti městech – půl večera s jakousi filipínskou ženskou kapelou. Vůbec neuměly hrát ani zpívat, prostě ani trochu, ale v socialismu to byl atrakcion jako sviňa. Holky poskakovaly v plavečkách, tóny létaly vzduchem zcela svobodně a my nestačili koukat. Vedle nich jsme působili jako bostonská

filharmonie s Bernsteinem a měli jsme obrovský úspěch v narvaných sálech. Zábavný byl koncert v Lucerně, kdy uprostřed jakési skladby – scénky, kde se řešily krátké ukázky z české klasiky – vypnuli proud a já pokračoval na klavír sám samotinký asi dvacet minut. Přehrál jsem ze Smetany a Dvořáka vše, na co jsem si vzpomněl, dal jsem taky *Poem*, pár motivů z Janáčkovy *Zarostlého chodníčku* a na závěr jsem předvedl variaci na svou polodebilní píseň *Hastrmane tatrmane*, a to už Lucerna řvala, možná smíchy, ale zato hodně nahlas.

Historka měla relevantní rezonanci, mnohokrát jsem zažil, že mi ji po letech někdo připomínal, aniž tam tehdy byl. Zdá se, že ji šířil taky Ivo Letov, výjimečný muž, který přivázel do ČSSR zahraniční umělce, protože mi ji vyprávěli taky v Londýně a v Moskvě. Pro obě (samozřejmě přítomné) dámy z agentury to znamenalo další potvrzení mého génia, a tak svou akviziční činnost znásobily. Mluvílo se o leccems, ale všechno šlo do kopru po jejich neuvážené kompenzační nabídce.

„Mám pro vás návrh,“ řekla mi jedna z nich, když jsem se na její pozvání dostavil do vinárny na Maltézském náměstí. Pragokonzert tehdy sídlil v Nosticově paláci, takže místo setkání bylo zcela běžné.

„Nedaří se mi vás prosadit tak, jak bych chtěla,“ pokračovala, „a tak jsem něco vymyslela. Vy ponesete vlajku agentury na Prvomájovém průvodu a pak se všechno podá. Mám vymyšlený zájezd do Španělska a Západní Berlín. Tam je to i s televizí.“

Snažil jsem se sice zachovat vážnou tvář a rozhodně jsem ji nechtěl nijak urazit či jinak otrávit, protože to zjevně myslela dobře, ale moc mi to nešlo. Vzpomněl jsem si, jak jsem jednou nesl vlajku Pionýra a ona se mi nárazem o strop zlomila v momentě, když hrála hymna. Z Pionýra mě vyhodili a o žádném Španělsku se nezmínili ani slovem.

„A Neckář nemůže? Gott asi nechce, co? Možná by to vzal Dean Reed?“ snažil jsem se v rozumné míře žertovat.

Ne že bych ji vysloveně rozesmál, ale zlobila se takzvaně naoko, tak jako ženy ve starších českých filmech. Tím ovšem akce namlouvání skončila, protože dalších návrhů už jsem se vysloveně bál a styk se svými příznivkyněmi razantně omezil.

Ještě jednou jsme se společně pokusili pokračovat v debatě na ono téma, když jsme zhruba za rok připravili pro tutéž Redutu malé show *Premiéra* se Zorou Jandovou, která byla ve velké formě. Program měl velmi dobrý ohlas, vyslechl jsem mnoho vřelých slov od lidí z branže, jenže zároveň z premiéry odešel naštvaný ředitel televize Zelenka se slovy, že takhle teda ne, takhle rozhodně ne. Texty Pavla Šruta a Michaela Žantovského ho zřejmě rozzuřily. To byla pěkná tečka za mou kariérou u Pragokonzertu. Později jsem se ovšem seznámil s jednou ženou, které v té době bylo sedmnáct a viděla *Premiéru* osmadvacetkrát. Téměř stejný počet repríz absolvoval můj přítel lékař, který měl ovšem lepší důvod – vodil tam mladé ženy a následně byl vždycky úspěšný v oblasti erotiky.

„Víš,“ řekl mi jednou, „ony si možná představují, že jsou s tebou, ale to je úplně fuk. Mě nezajímají jejich myšlenky, ale ‚ňadra a klín‘“ uzavřel debatu nečekaně poetickou formulací, zásadně se vymykající jeho slovníku v této oblasti.

Hudbu k rakouskému filmu pro děti jsem nahrál v Praze, ale na první uvedení do kin jsem už běžovým žigulem vyrazil na jih. První přechod hranic se služebním pasem byl vskutku sváteční, mám na to milou vzpomínku, stejně tak jako na svou první premiéru v zahraničí. Dostal jsem spoustu peněz a koupil jsem Nadje od květinářky v restauraci padesát růží (přesněji řečeno všechny, co měla), což způsobilo ve společnosti velký ohlas, ale nejvíce to uspokojilo mě. Opil jsem se jako zvíře.

Nadja Seelich, Bernd Neuburger a další lidi ze společnosti Extrafilm vnesli do mého života úplně nový rozměr. Dostával jsem na videokazetách filmy, které jsem neznal (třeba tehdejší hvězdu nezávislého filmu Jarmusche), knihy z nakladatelství 68 Publishers, viděl jsem ve Vídni několik pozoruhodných divadelních představení a koncertů. Za dobu našeho přátelství, které se každou novou spoluprací utužovalo, jsem pro ně napsal asi patnáct filmových hudeb a dodnes se pravidelně navštěvujeme bez ohledu na práci. Nadja mě vlastně vyprovokovala k psaní, bez ní a jejího vlídného dohledu

by nevznikla knížka povídek *Pražská svatba*, román *Vivian* ani text, který právě čtete. Mám ji velmi rád.

Další zásadní změnou byl můj pas, později s doložkou na několik výjezdů. V praxi to znamenalo, že jsem se mohl (na rozdíl od 90 procent svých přátel a 99,9 procenta obyvatel země) kdykoli sebrat a jet do Rakouska nebo Německa. Časem jsem vyvinul další trik – z těch dvou zemí, pro které byla doložka určena, jsem na svůj normální pas vyjížděl do Holandska, Švýcarska, Anglie i jiných zemí. Když jsem ho měl plný víz a razítek, o kterých naše orgány neměly po-
nětí, protože jsem je dostával většinou ve Vídni, fiktivně jsem ho ztratil a dostal nový.

Nějaký čas jsem překonával strach vozit videokazety a filmy do Československa, ale pak mě to nějak přešlo a vytvořil jsem doma docela dobrou knihovnu a videotéku, kterou mí blízcí s potěšením využívali. Byl jsem zjevně dítětem štěstěny, protože mě na hranicích nikdy pořádně neprohlídli a za celou dobu mě NIKDY ne-
atakovalo StB, což je úplně nepochopitelné. Po revoluci mi jeden kamarád muzikant říkal, že u nějakého výsledku v Bartolomějské v osmdesátých letech řešili moji eventuální účast jako agenta (oni samozřejmě museli vědět o mých cestách). On odmítal podepsat vázací akt a oni se ho na to konto vyptávali na nějaké kolegy, které by mohl doporučit. Samozřejmě mlčel jako velryba, načež jeden z fízlů prohodil: „Co ten Merta, ten jezdí do toho Rakouska?“ A druhý fízl povídá: „To je úplný idiot a dement, naprosto nepoužitelná osoba.“ Pokud mě takováto pověst ve vyšších kruzích uchránila od eventuálních velkých nepříjemností, jsem na ni pyšný. Škoda, že jsem to nevěděl dřív, budoval bych ji důsledněji a pečlivěji.

Jednu drobnou epizodu z hranic zmíním, protože byla legrační. Jako muzikanti jsme nějakou dobu paradoxně nesměli profesio-
nálně používat zahraniční hudební nástroj – už nevím proč, byla to nějaká komunistická vychytávka. Obzvláště elektronické přístroje se vozily (stovky hudebníků u nás samozřejmě hrály na nástroje za-
hraniční výroby, jiná možnost ani nebyla), platilo se za ně poměrně vysoké clo a musely je vlastnit osoby, které se hudbou neživil. Bylo tedy třeba převážet nástroje bez potvrzení, na černo a tedy i bez

cla. Někteří celníci mě už znali, jiní o mně věděli z televize a novin a chovali se slušně.

Vzal jsem tedy jednou starý krám – východoněmeckou jóniku na vyhození –, napsal jsem do celního prohlášení syntezátor s nadějí, že to chlapci nebudou prohlížet, a tím pádem i specifikovat. Stalo se, jak jsem předpokládal, na hranici jsem rozdál pár fotek, poklábosil o blbostech a vyrazil do Vídně. V Rakousku jsem koupil novinku na trhu, krásný synták Kawai, a jel jsem zpátky. Vzhledem k tomu, že jsem v celním prohlášení záměrně nechal prostor pro eventuální dopsání značky (což jsem pak taky udělal), byla transakce poměrně bezpečná. Vyhodil jsem jóniku do vídeňské popelnice společně s krabicí nového nástroje, nechal návod a všechny přilehlé papíry u Nadji, vsunul Kawai do starého obalu a jel domů.

Na hranicích mě přivítali vlídně, ani nechtěli nic prohlížet, až jeden mladý celník čte mé celní prohlášení a povídá:

„Pane Merta, vy máte Kawai, to je úžasný, mohl bych ho vidět? Já taky trochu hraju a to je teď nejlepší nástroj na světě, nikdy nebudu mít příležitost se dotknout takových kláves...“

Proč bych neudělal dobrý skutek, že, třeba se mi to i vyplatí, a tak odpovídám:

„Jasně, vyndáme ho, jen se podívejte.“

A on roztřesenýma rukama vybaluje keyboard a básní:

„To je nádhera, jak ho máte dlouho?“

A já, věda, že jde o nový typ, říkám:

„No ani ne rok, tak tři čtvrtě roku asi.“

Celník-elév trochu zbledl a povídá:

„Ale já jsem četl, že šel v Evropě do prodeje minulý týden...“

Začínal být nebezpečný, tak vysvětluju:

„To je prototyp, přímo z Japonska, máme s nimi nějaký deal.“

A celník na to:

„Můžu... můžu si sáhnout na klaviaturu?“

„Ale jistě,“ říkám, ale radši už bych byl pryč.

A ten chlapík sahá na klávesy, ale ony nejdou domáčkňout, tak se připojím, ale ani pod mými prsty se nehnou.

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.